

Pénz a közös kalaphan

Fogyasztási szövetkezetek és a közművelődés

A fogyasztási szövetkezetektől elsősorban azt várjuk, kereskedjenek jól: legyen a boltban minden, amire szüksége van a vevőnek, és vásároljon föl további értékesítésre minden terményt, amit a tagok termelnek. Csak hogy a szövetkezet nálunk nem csupán gazdasági tömörülés, a tagok társadalmi szervezete is, ennél fogva feladatai sokkal összetettebbek. A társadalmi szervezet azt is jelenti, hogy gondoskodnia kell tagjai rendszeres művelődéséről is.

Évenként megvizsgálják, mennyire fordítottak gondot a fogyasztási szövetkezetek erre a sokáig másodlagosnak tartott feladatra. A megyei értékelés első helyen említi a vezetők szemléletében végement változást. A szerteágazó gazdasági tennivalók mellett a kulturális feladatok tervezése és azok rendszeres értékelése a vezetői munka szerves része lett. Figyelemre méltó, hogy a szövetkezetek egyesülésével járó sok gond sem bénította meg ezt a munkát. Néhány számadat a megyei tanács művelődésügyi osztályának áttekintő összeállításából: a fogyasztási szövetkezetek tagjai közül közel ezren vettek részt politikai képzésben. A dolgozók iskoláiban — általános iskolától az egyetemig — 300-an tanulnak, a vezetőképző tanfolyamoknak 200 résztvevője van. Különböző szakmai tanfolyamokra a tagok egyenyeide jár, az ismeretterjesztés alkalmain több ezren vesznek részt. A szakműveltség emelése érthető követelmény, de egyre erősödik a meggyőződés, hogy az általános műveltség rendszeres gyarapítása nél-

kül a szakmai ismeretek sem bővíthetők. A „Munka és műveltség” nevet viselő vevőközösségre 52 szövetkezeti brigád 536 taggal nevezett be, közülük a sándorfalvi és a kisteleki a megyei döntőben is helyezést ért el.

Jelentős tehát az a kulturális tevékenység, amit a szövetkezetek házuk táján végeznek, de éppen az említett szemléletváltozásnak köszönhető, hogy egyre szorosabbra fűzik a kapcsolatokat a művelődési házak hivatásos népművelőivel. „Közös kalap” néven ment be a köztudatba az a természetesen igény, hogy a vállalatok és a szövetkezetek kulturális alapjukból tisztes összegeket juttassanak a közművelődés intézményeinek, hiszen azok az egész lakosságért dolgoznak. Sokáig nem lett belőle szinte semmi, a szövetkezetek külön terveikre hivatkozva zárkóztak el legtöbbször, és sokszor előfordult, hogy drága pénzzen bár, a kultúra gyöngébb gyümölcseit szedegették. Most az olvasható a megyei összefoglalóban, hogy az üllési fogyasztási szövetkezet például kulturális alapjának 55 százalékát adja a hozzátartozó községek közművelődési támogatására. Helytelen lenne ezt egyféle adománynak fölfogni, hiszen cserébe szabályos ellenszolgáltatást vár és kap a szövetkezet. Közösen készítetik el a tervet, közösen mérleget az igényeket és a lehetőségeket — rangsorolják is azokat; ha nem tudják azonnal megoldani, később térnek vissza rá — és közös az igyekezet a terv megvalósításában is. Az alkotva művelődési községek működési feltételeinek megteremtésére változat-

lanul sokat áldoznak a szövetkezetek. Elsősorban a hagyományok gyűjtése, földolgozása, ezen keresztül a szülőföld szeretetére való nevelés áll e csoportok tevékenységének középpontjában. A Maros menti ÁFÉSZ három, a szegedi hat együttest részeseit támogatásban.

Bomlanak tehát a rosszul értelmezett szövetkezeti érdekek korlátai, erősödik az a föllismerés, hogy a szövetkezetek valóban sokat tehetnek tagjaik művelődésért házon belül is, de ha lehetőségeiket ésszerűen akarják kihasználni, és feladatukat olyan következetesen elvégezni, ahogy például gazdálkodási-kereskedelmi terveiket is meg kell oldaniuk, akkor nem nélkülözhetik a közművelődés képzett szakembereinek támogatását sem. A kölcsönös támogatás pedig végeredményben szoros együttműködést jelent.

H. D.

A Csongrád megyei tanács vb művelődésügyi osztálya és a fogyasztási szövetkezetek Csongrád megyei szövetségének közös rendezésében tegnap Csongrádon tartották az ÁFÉSZ-ek megyei közművelődési értekezletét. Böle Dezső, a SZÖVOSZ osztályvezetője tartott előadást, melyben az elmúlt évi közművelődési munkát értékelte. Barina László, a megyei tanács vb művelődésügyi osztályának helyettes vezetője a „Vándorserleg a kultúráért” ki-tüntetést az Üllés és Vidéke ÁFÉSZ vezetőjének adta át. Második helyen a kisteleki, harmadik helyen pedig a Csongrád és Vidéke ÁFÉSZ végzett. Tárgyjutalomban hét szövetkezet részesült.



SZEGEDI ÜNNEPI HETEK

A Grúz Állami Népi Együttes előadása a

Dóm téren, este 8 órakor.

XVIII. Szegedi Nyári Tárlat a Móra Ferenc Múzeum Horváth Mihály utcai képtárában, augusztus 21-ig.

Kigyós Sándor szobrászművész tárlat a November 7. művelődési központban, augusztus 26-ig.

Sővegjártó Mária keramikaművész tárlat a Gulácsy Lajos-teremben, augusztus 19-ig.

Hajnal Gabriella kiállítás a Bartók Béla művelődési központban, augusztus 21-ig.

Fotóklubok 13. szegedi szalonja a Bartók Béla művelődési központban, augusztus 21-ig.

Mónus Sándor fazekas népi iparművész kiállítása a Juhász Gyula művelődési központban, augusztus 20-ig.

Kátai Mihály festőművész tárlat a Közművelődési Palota kupolájában, augusztus 28-ig.

A természettudományok Szegeden. Kiállítás a Somogyi-könyvtárban, augusztus 21-ig.

A Móra Ferenc Múzeum állandó kiállításai.

Fogadás

Dr. Perjési László, a Csongrád megyei tanács elnöke fogadást adott tegnap a Hágiban a Szegedi Szabadtéri Játékok vendégszereplő grúz együttes tiszteletére. A fogadáson ott volt dr. Komócsin Mihály, az MSZMP Csongrád megyei bizottságának első titkára, Török József, az MSZMP Szeged városi bizottságának első titkára és Bányainé dr. Birkás Mária, a városi tanács elnökhelyettese is. Dr. Perjési László a megyei pártbizottság és tanács nevében köszöntötte a szovjet nép küldöttjeit, a grúz művészet követőit. Válaszában Nino Ramisvili vezető koreográfus elmondta, nagy megismerettségnek tekintik, hogy a híres fesztiválon részt vehetnek. Képünkön: dr. Perjési László üdvözlő beszédét mondja. Mellette Nino Ramisvili és Iliko Szuhisvili művészeti vezető.



„Inkább neveltünk”

Manana Abazadze a turnékról és esőkről



Szép arca csupa ideg, mozgékony. Társnőivel ellentétben (akiket ritkán láttam nevetni, mintha szabályos vonásaik összhangját nem szívesen bontanák meg) sűrűn mosolyog, szemében folyton nyílt, majdnem kislányos rácsodálkozás a világ dolgaira. A világhírű együttesnek 13 éve tagja, így aztán válogathatót a látnivalók között a földkerekség számos országában.

Manana Abazadze a leggyorsabb járműveket is siettetné, amikor hazaindulnak egy-egy távoli városból. Találkozást váró öröme mindig vegyül egy cseppnyi aggodalommal: vajon jól vannak? Mármit a gyerekek. A kitűnő táncosnő ugyanis két lánya várja otthon. Ausztráliából, Új-Zélandból, Afrikából vagy Mexikóból — egyformán türelmetlenül és persze kíváncsian, milyen játékokat rejthet az útjátka.

Szegeden ügyszólván nyaralunk, mindnyájan nagyon kellemesen. Nemely turnékon előadás után föl-pakolunk a buszra, kiszállunk a következő előadás színhelyén, épphogy átöltözünk, mehetünk a színpadra. Itt viszont csak három fel-lépésünk van, kényelmesen körülnézhetünk, ismerkedhe-

tünk a várossal és környékével. Külön öröm, hogy mégis 18 ezren látják a táncukat.

— A premier előtti egyetlen próbán mintha kissé gondterhelten „lapogattak volna” a színpadot. Szokatlan?

— Nem, nagyon sokszor szerepeltünk hasonló tereken más országokban, de Gruziában több, a szegedihez hasonló méretű szabadtéri színpad is van. Oszintén szólva én szívesebben lépek fel ezekben a végtelen légtérű színházakban: szabadabban mozognak, könnyebben lélegzem, elég az oxigénem. Néha persze ára van mindennek. Mi akkor sem szívesen színpadot jelenség „civilben” — nyelvést.

S. E.

Búcsúzik a grúz együttes



Bizonyára sokan emlékeznek még a grúz balett szegedi szabadtéri vendégjátékára. Csabukiani nagyszerű társulata 1966 nyarán lépett föl a dómteremben, s Macsavariani Otelloját, majd David Toradze Gorda című balettjét táncolták el, emlékezetes estéken, feledhetetlenül. Tizenegy évet kellett várni arra, hogy a grúz balettművészek után megismerhessük a grúz néptáncművészeket is. Iliko Szuhisvili együttese két fergeteges sikerű estén adott izelítő vidéki történelmi hagyományokkal átítatott, nemes folklorikusságból. A Grúz Állami Akadémiai Népi Táncgyűttes ma, kedden este búcsúzik Szegedtől: mi sem természetesebb, megint, a harmadik előadásukra is, telt ház várja őket a szabadtéri játékokon.



Szerepcserék

Kérdőssor: „Hogyan látja a múltat? Mit kapott a málot? Mit remél a jövőtől? Ugy hírlik, hogy nem szereti az embereket s hogy nem bízik az emberiség jövőjében. Igaz volna ez? És miben látja Ön az emberiség jövőjét? Mit remélhet Ön szerint az emberiség a jövőtől?”

Elegendő ennyi kérdés? Meg lehet ennyi alapján egy embert ismerni? A riporterstúdiók bölcs oktatói a fejüket ráznák, s rászólnának az interjúkészítés fortelyaival ismerkedő ifjancokra: „Nem, nem, barátocskáim, ennyi kérdés nem is elegendő, ennyi közhely pedig sok!”

Vitray Tamás csak ennyit kérdezett Simonyi Imrétől. És ez is csak a látszat, mert a kérdéseket sem ő találta ki, csak felvállalta a költő Interjú című versének riporterszerepét, s feltette a Simonyi önmagához intézett kérdéseit. Mind a fél tucatnyit, hogy megkapja a választ: „Az emberiség a jövőtől — gondolom — pontosan azt fogja megkapni, amit a múltban és a jelenben keresett magának.”

A továbbiakban a költő volt a riportér. Újabb kérdéseket tett fel önmagának, s újabb válaszokat adott. És ő volt a közreműködő, a verset megszólaltató színész is; cáfolván azt a hiedelmet, hogy költő pedig nem tud verset mondani. Paradoxonnak hat: Vitray Tamás alig-alig volt jelen a képernyőn; Vitray Tamás megalkotta riporteri életműve egyik legszebb darabját.

A közönséggé — hallgatóvá, nézővé — tudott válni; akiért minden szakmáját hivatásuként becsülő újságíró

van. A műsor másik erénye: a felfedezés. Egy nagy költő megmutatása, s a városáé, Gyuláé, amiről íme bebizonyosodott, hogy nem Budapest ugyan, de nem is a vidék.

Aki tudta, hogy egész népét fogja tanítani (nem középiskolási fokon), arra már aligha gondolhatott, hogy őt rosszul tanítják (szintén nem középiskolási fokon. — *alatt*!). Ezért aztán dűlnak módosított és sajtóviták; ezért aztán időről időre kénytelenek fölülteni valóságos és képzeltes katedrákra a költő értő, hogy igazi értékeit valóban megtanítsák.

A legújabb vállalkozás Major Tamásé. Garbóban, asztal mögött, egy láthatóan nem túl kényelmes támlászékben ült. Néha — a költő mozdulatát idézve — fel-emelte a mutatóujját, s be-

szélt. Nem érvélt, nem agított, nem próbált meggyőzni senkit. Türelmes okossággal a tényeket sorolta: a verseket. Mert tudja jól Major Tamás, hogy költőt nem láb-jegyzetek magyaráznak, hanem a költeményei. Igaz, csak akkor, ha a versmondó birkózik velük, megfejté türelmetlenséggel, vagyis hogy alászáll gyönyörű rejtelmeikbe.

József Attiláról szólva; ha megidézi a dialektikát, s nem ha magyarázza; ha játszik ő is, ahogyan a metrum, s nem ha a prozódia és játék viszonyáról beszél — prózában. A Molière leírta példa kerületét; azé a polgáré, aki prózában véli köznapi beszédét.

Major Tamás József Attila költészetének néhány kulcsszavát, fontos kategóriáját tette göröcső alá. Jó volt vele tartani.

Petri Ferenc

Takarékossági mérleg

Budapest után Csongrád megye következik

Takarékosabbak voltak az év első felében, mint tavaly. Legalábbis ezt mutatják az OTP félelmi mérlegei. Az elmúlt év végi betétállomány hét százalékkal nőtt. Az idén — s ez is az OTP-nél mérhető — 41 százalékkal több személygépkocsira

nyitottak számlát, mint az elmúlt év hasonló időszakában. Kevesebbet fordítottak viszont lakás- és ingatlanvásárlásra. Az egy főre jutó átlagbetét a legmagasabb Budapesten, ezt követően Csongrád, Heves és Tolna megyében.